

Københavns og Vartov Valgmenigheder

September 2017 Nr. 3

Næsten

13. søndag efter trinitatis – Lukas 10,23-37

At være en næste ...

Man står der mellem Gud og hver mand og tænker på, hvordan man skal leve sit liv.

Man tænker på Gud (måske) og sig selv. Hvordan kan jeg være et godt menneske og leve op til mine egne forventninger og fordring om godhed og samtidig blive lykkelig og sikre mig selv? Det er jo somme tider lidt problematisk, en interessekonflikt, kunne man sige, mellem pligten og lysten.

Den lovkyndige kaldte det ”evigt liv” – det var det, han gerne ville opnå. Vi andre bruger andre ord, men det er vel i grunden stadig det samme vi vil. Være sikre på, at vores liv bliver godt og ender godt, og vi vil gerne også være gode nok!

Det gode liv, siger Jesus, handler om, at du skal elske Gud og elske din næste. Som menneske er du altid spændt ud mellem disse to, og du er nødt til at holde både

Gud og næsten i hånden. Man kunne også sige, at Guds kærlighed flyder til dig gennem din næste. Det gode liv, det ordentlige liv, handler altså ikke om Gud og dig alene, det handler lige så meget om dig og de andre.

Det handler om, at du er en næste for andre, og at nogen vil være det for dig. At mennesker kan finde barmhjertigheden i sig selv og røres af andres nød og røres af taknemmelighed over det, den anden gør for mig. Det handler om at gøre noget for nogen uden at spørge, om de nu har fortjent det eller er gode nok til, at man ofrer noget for deres skyld.

Det med næstekærligheden og barmhjertigheden er kristendommens adelsmærke. (Mange mener faktisk, at det er alt, hvad kristendommen handler om. Det er jeg ikke enig i. Men det er en anden prædiken.) Derfor bliver vi også altid henvist til hinanden, hver gang vi spørger

til Gud og forsøger at sikre os i forhold til Ham.

Javel, tænker den lovkyndige, som stadig kun ser alting ud fra sig selv og er ude på at retfærdiggøre sig. Hvem er så min næste? Sådan tænker vi vel også ikke mindst i denne tid. Hvem ER min næste?? Hvem skal jeg være barmhjertig overfor? Hvor går grænsen? Måske går vi på jagt efter egnede og værdige modtagere af al den godhed, som vi er så villige til at øse ud over andre. Måske skændes vi om, hvem der kan blive berettiget til titlen som min næste.

Man kan næsten høre Jesus sukke, da den lovkyndige stiller sit spørgsmål, for det viser så tydeligt, at han og vi stadig ikke har forstået. Men hans tålmodighed er stor, som altid. Og så får vi en historie: fortællingen om den barmhjertige samaritaner. Vi hører den og tror så, at vi har forstået. Næsten er alle de stakler, som falder i grøften og bliver udsat for livet. Det er ret mange. Lidt uoverskueligt mange. Derfor prøver vi ofte at organisere os ud af næstekærligheden. I den vestlige verden har vi faktisk bygget vores samfund op på denne fortælling. Næstekærligheden er lagt i faste rammer og bundet til samfundsordningen og velfærdsmodellen. Vi sørger pligtskyldigst for alle de svage og underste. Alle dem, der falder i grøfterne, hvad enten det så er den ene eller den anden slags.

Det er sådan set udmærket. Det er måske også det, som gør vores samfund så attraktive for folk fra andre kulturer, som ikke er baseret på kristne værdier. Der lader man jo ofte den svage sejle sin egen sø og gå under i fattigdom, sygdom og mangel på uddannelse. Og det har jo også vist sig, at et samfund baseret på kristne værdier langt hen ad vejen betaler sig. I hvert fald er Vesten et rigt sted. Og når man samles om i fællesskab at

organisere sig ud af mange samfundsproblemer, så bliver velfærden høj for de fleste.

Men der går skred i næstekærligheden, der hvor man vil organisere sig ud af den, og har gjort det til samfundets og statens forpligtelse og ikke ens egen. Derfor kan man også somme tider opleve mere ægte uselvisk medmenneskelighed i de samfund, hvor den slags ikke er organiseret. Fordi folk dér er klare over, at den anden kun overlever, hvis nogen, d.v.s. jeg, tager mig af dem.

Der går også skred i næstekærligheden, der hvor man gør den til et personligt princip, som man skal leve efter. Den sander til og forvrænges. Og bliver til død og ulykke.

Ingmar Bergmanns tv-drama "Den gode vilje" handler netop om det. Det handler om en ung svensk præst, der er grebet af hellig iver og så gerne vil så meget godt. Han drager til det nordlige Sverige til en afsides bygd og bliver præst, fremfor at blive i storbyen. Han synes ikke, det er foreneligt med sand kristen etik at blive præst for borgerskabet og selv leve mangeligt. Det er at give køb på kristendommen, tænker han. Og desuden ved han også, at ingen af borgerskabets velbjærgede folk ville lytte til hans ord. Men deroppe i nordlandets mørke, blandt fattige folk, der ville lytte til hans prædikener, der er hans mulighed for at folde sig ud som præst.

Men han ofrer sin familie for at følge sit ideal om næstekærligheden. Hans egen søn er nær ved at dø, fordi præsten insisterer på, at en fattig dreng skal have plads i familien, og det er ikke næstekærligt. Det er selvisk. Præsten vil nemlig sig selv og sin egen frelse og ikke de andres. Han ville føle sig værdifuld og uundværlig. Han ser på, hvad han kan gøre for andre, og ikke på hvad han selv har brug for. Han har glemt,

at han blot er et sølle menneske, som skal leve af andres barmhjertighed, ligesom alle andre. Og han går i stykker på det. Og familien med. Fordi han gør næstekærlighed til pligt og princip og forsøger at skrue sig ned i en rolle, som er pæn og acceptabel set udefra. Men hans hjerte er ikke med. Og den gode vilje er blot hykleri.

I dagens evangelietekst spørger Jesus den lovkyndige til sidst: ”hvem af de tre synes du var en næste for ham, der faldt i røvernes hænder?” Han vender således helt rundt på begreberne for at gøre det tydeligt for os, hvordan tingene hænger sammen. Næsten – det er ikke de andre. Alle dem, der har brug for din hjælp. Næsten er den, som hjælper dig, og ikke den, der modtager hjælp. Og *din* næste er Jesus!

For mennesket er altid som manden i grøften, og Jesus er vores samaritaner. Han kommer og samler os op og børster os af. Det er præcis, hvad der ligger i alt det, han gør for os. Han opgiver alt, selv livet, for at frelse os op af grøfterne og gravene.

Næsten er ikke den anden. En eller anden, som man kan gøre til objekt for sin godhed og dermed holde sig selv udenfor. Nej, en næste, det er det, Kristus er for os, og derfor skal vi også være det for hinanden. Vi skal være medmennesker, kunne man også sige. Et godt ord, fordi det gør os lige i forhold til hinanden. Lige trængende. Lige afhængige. Lige udsatte.

At vise barmhjertighed består i at se sig selv i den anden og samtidig erkende sin egen begrænsning. At lade sig gribe af medynk og gøre det, som man skal og kan og er muligt. Sådan som Kristus gjorde. Det er at se på andre, som han så på os. Og at se på sig selv som en, der ved, at

også jeg har behov for at andre giver mig et liv og plads til at leve det.

Det handler ikke om at udtænke fine systemer eller organisere handlingsplaner for godheden, men om at lægge sine egne ambitioner om godhed bort og lade Kristus tage over. Lad hans øjne se gennem vores. Lad hans hjerte tage bolig i os, så vi får kraft til at gøre det, som skal gøres.

Næstekærlighed er at handle og vide, at ingen af os overlever, hvis ikke Kristus havde taget sig af os og trukket os op af grøften. Og Han spørger ikke efter værdighed, efter fortjenester, eller om vi er gode nok. Han ser vores liv og elendighed og smerte. At vi ligger der halvdøde og forbløder, og Han griber ind og bringer os hen til et sted, hvor livet er.

Det, vi gør for andre, kan ikke skaffe os livet eller frelsen. Hverken det gode liv eller det evige. For liv er altid noget, man får. Modtager. Af andres hænder. Det, vi gør for andre, bringer måske dem et bedre liv her og nu og gør dem i stand til at overleve. Men det skaffer ikke os selv livet. For vi lever, ligesom de andre, som alle mennesker, af det, som Gud giver os. Og vi overlever, fordi andre vil se på os med Kristi øjne. Det evige liv, det skaffer vi ikke os selv ved at gøre gode ting. Det HAR Kristus allerede skaffet os ved at give os sit eget liv. Og det er det, vi skal give videre, hver dag. I ord og handling. Amen.

Mette Marslund

Salmer: 754 – 691 – 52 – 694 – 465 – 696

Adam og en ufuldkommen mand?

I radioen har jeg lige hørt, at antallet af kvindelige bestyrelsesmedlemmer, specielt i børsnoterede selskaber, er gået stærkt frem. Ministeren udtaler, at det er glædeligt, og at frivillighed er bedre end kvoter. Professor Nina Smith siger til gengæld, at det vil blive endnu bedre, hvis der stilles krav om, at kvinder skal udgøre mindst 40% af bestyrelsesmedlemmerne. Procentdelen af kvindelige præster nærmer sig 60. På Københavns Universitet var der i 2016 62% kvindelige teologistuderende og 65% kvindelige medicinstuderende. I gymnasiet udgør pigerne over 60% af eleverne, og de får i øvrigt også de bedste karakterer. Er kvinderne ved at overhale mændene? Eller er det stadig mændene, der har magten? Læseren får ikke noget svar af mig.

Alle politiske partier går ind for ligestilling mellem kønnene, det er en forudsætning for at blive taget alvorligt som samtalepartner. Hvad ligestilling så i grunden indebærer, er der derimod ikke enighed om.

Samtidig spiller køn (dem er der i dag flere og flere af) synligt en større og større rolle, både som markering af hvem, man gerne vil ses som, og måske også af, hvem man ser sig selv som. Hvorfor nu det? Man skulle jo tro at øget ligestilling førte til det modsatte, altså at kønnet blev mindre vigtigt.

Der har i hvert fald siden midt i 1800-tallet groft sagt været to skoler, når diskussionen falder på køn: enten lægges hovedvægten på biologien eller på det kulturelle. Mange naturvidenskabeligt indstillede (og de bliver flere og flere) mener, at mennesket kun er krop, og at alt det menneskelige er naturgivent. Om kønnet siger således evolutionsbiologerne, at kvinders og mænds hjerner har udviklet sig forskelligt gennem evolutionshistorien, fordi de engang havde forskellige opgaver. Hunnerne varetog yngelpleje og indsamlede forråd m.m., mens hannerne ledte flokken, når der skulle findes vej, de gik også på jagt

og udviklede redskaber. Derfor er kvinders hjerner mere disponeret for samarbejde, omsorg og empati, mændenes derimod for rumlig orientering, koncentration og systemtænkning. De skal nemlig kunne genkende og systematisere spor i naturen; det kræver abstraktion.

Her i sommer var der en debat mellem videnskabsjournalisten og neurobiologen Lone Frank og direktøren for KVINFO Henriette Laursen om årsagerne til kønsforskellene. I følge Lone Frank er der »velunderbyggede fund«, der viser biologisk betingede interesseforskelle kønnene imellem. Disse biologiske vidnesbyrd bliver imidlertid ikke af ideologiske årsager taget alvorligt. Hun citerer den svenske sociolog Charlotta Stern for at sige, at »erkendelsen af forskelle mellem mænd og kvinder er tabu«. Henriette Laursen mente ikke overraskende, at vægten burde lægges på de kulturelle forklaringer. Der er nogle (igen er det eksperter), der mener, at det er problematisk at hævde at amning er naturligt; det skaber nemlig grobund for et traditionelt syn på kønsroller.

Jeg har også i avisen læst nogle mænd (eksperter) mene, at mænd i 2017 er undertrykte og skal lære at sige fra. En manderevolution er nødvendig og lurder lige om hjørnet. Det er da en nyhed. I 50 år har vi hørt, at det er kvinder, der er undertrykte, og at de bør samle sig og gå til modstand mod "mandschauvinisterne".

Det er ikke nemt at finde ud af, hvad man(mand) skal mene.

Men de klassiske kønsroller er oplagt under forandring. Mandlige og kvindelige egenskaber er ikke længere så tydeligt definerede. 'Den dominerende mand' skal kunne samarbejde og passe børn og 'den bløde kvinde' skal kunne træde frem og være leder. Og det er jo ikke godt, hvis man tænker i biologiske kønsforskelle. Så er årsagen til, at mange moderne kvinder og mænd er frustrerede, at de gør oprør mod deres egen biologi.

Ud fra samme tænkning er det kun ”naturligt”, at mænd ønsker flere partnere og kvinder én.

Helt i den anden retning går nogle i Sverige (som er et hypermoderne land). Her er der folk, der arbejder med noget, der kaldes genuspædagogik. I den pædagogik vil man helt ophæve kønnets betydning for identitetsdannelse. I børnehaven Egalia (!) ved Stockholm har man derfor afskaffet fx Grimms eventyr med Snehvide og Askepot, og de kønsbestemte stedord ”han” og ”hun” er erstattet af det neutrale ”hen”.

I alle kulturer også i den kristne spiller kønnet en vigtig rolle.

Alligevel findes ordet køn ifølge Gads Bibelleksikon faktisk slet ikke i GT. Kun i skabelsesberetningen fortælles det, at ligesom hos dyrene er der også hos menneskene ”han og hun”. Det er altid det sociale køn, ”mand og kvinde”, der bruges. Rollerne er biologisk begrundede, Herren siger til kvinden: ” Du skal begære din mand, og han skal herske over dig”. Det er lidenskab, der ligger til grund for det patriarkalske samfund, hvor manden er husets og slægtens overhoved. Begge køn deltager i høst-og hyrdearbejdet, men kvindearbejdet er i huset og mandens udenfor. Det er mænd, der er konger, dommere og præster. Jahve(Herren) har ingen kvindelig guddom ved sin side, sådan som det ellers var almindeligt i antikken. Nogle hævder; at det i den folkelige, ”levede religion”, var det anderledes, i hvert fald er der fundet masser af kvindelige figurer, der har spillet en rolle i religionen. Det vides også, at der i en periode har stået en Ashera statue i Jerusalems tempel. Tilde Binger har argumenteret for, at Ashera var Jahves kone, og at det eneste der til sidst stod i templets allerhelligste: den syvarmede lysestage var et tegn på Asheras tilstedeværelse ved Jahves side.

Lone Fatum har vist, at ikke mindst Paulus’ syn på kvinden får en lang virkningshistorie. Hans opfattelse var som hans samtids – inklusive lægevidenskabens. Kvinden er et svagere væsen end manden,

hun består af knap så bestandige og faste materialer som han. Kvinden er en ufuldkommen mand.

Paulus’ holdning er altså ikke et fremskridt. Manden er for apostlen den gifte kvindes hoved. Derfor skal kvinder bære hovedbeklædning ved menighedens sammenkomster. Ifølge skabelsesberetningen var det nemlig kun manden, der fik indblæst livsånde og dermed blev et levende væsen. Denne ånd får kvinden derfor gennem manden, hvis ribben hun jo også blev skabt af.

Vi kender alle det berømte sted i Galaterbrevet, hvor der står, at ”her kommer det ikke an på at være jøde eller græker, på at være træl eller fri, på at være mand og kvinde, for I er alle én i Kristus Jesus”. Vi læser det som et udtryk for ligeberettigelse, men sådan er den græske tekst nok ikke ment. Faktisk står der, at det er forskellen på kvindeligt og mandligt, altså kønsdifferentieringen, der er ophævet. I Kristus vender vi tilbage til det udifferentierede, der var før skabelsen; det gør vi, når frelsen kommer. Hvis en kvinde ikke praktiserer sin seksualitet, kan hun blive næsten som en mand. Og det er jo det højeste.

Kristendommens historie er også historien om mandlig dominans.

Hvordan kan de to køn overhovedet i fremtiden finde ud af det sammen? Jeg har ikke noget klart svar, men min kone har måske.

Et par gange, hvor vi har haft en intensiv meningsudveksling, har hun (som er biolog), efter at hun har erklæret, at jeg er dum/på tværs/typisk hankøn, sagt: ”Jeg er sådan set også ligeglad med, om du forstår mig, bare du elsker mig”. Det er i situationen en forløsende bemærkning. Men kan kønnene overhovedet forstå hinanden, og er det i det hele taget nødvendigt med al den forståelse for at leve sammen? Vi kan jo ikke engang se os selv, hvordan kan vi så tro, at vi kan forstå de andre? Nej, udgangspunktet er, at hvis vi gerne vil være sammen, så er vi er udleveret til overbærenhed og kærlighed.

Jens Hestbech

Koncerter udsat

Elisabeth Zeuthen Schneider skulle have spillet koncerter *onsdagene den 4. oktober og 8. november*. De må desværre udsættes pga sygdom.

Kulturnat i Vartov Kirke

I lighed med tidligere år er Vartov Kirke åben på kulturnatten *fredag den 13. oktober*. Kl. 18.30, 19.30, 20.30 og 21.30 er der kort introduktion til Vartov, orgelspil og fælles salmesang. Knap en halv times varighed.

Reformationsdagen

Morgentale om Luther og Grundtvig ved Hans-Jørgen Schanz, professor i idéhistorie *tirsdag den 31. oktober kl. 8.30-9.30*

Grundtvig holdt hvert år en tale i Vartov til Luthers minde på reformationsdagen den 31.10. Og som nedtælling til 500-året for reformationen i 2017 er en af Grundtvigs taler hvert år blevet genopført i Vartov på denne dag siden 2012. I 2017 er nedtællingen slut, og for sidste gang genopføres en tale, nemlig Grundtvigs tale fra 1857.

Professor i idéhistorie Hans Jørgen Schanz giver et moderne perspektiv på reformationen, Luther og Grundtvig.

Inge Bønnerup spiller Johann Sebastian Bachs store Fuga i Es-dur (BWV 522).

Eftermiddagssamtale

I august har jeg udgivet *Det nye menneske. Efter naturalisme og eksistentialisme*. Jeg indbyder hermed til en samtale hvor jeg vil fortælle lidt om bogen. Man behøver ikke hverken at have læst eller anskaffet sig den. Og man behøver ikke tilmelde sig. Samtalen finder sted tirsdag den 7. november kl. 16.30-18.

Niels Grønkjær

Menighedsmøde

Menighedsmøde *mandag den 13. november kl. 19.30 med Sven Rune Havsteen og Inge Bønnerup om Luthers salmer og melodier i Thomissøns salmebog*

Aftenen vil give en introduktion til den musikteologiske baggrund og de liturgiske præmisser for den lutherske salmesang i Danmark. Dernæst vil vi ud fra eksempler i Hans Thomissøns Den danske salmebog fra 1569 – i 130 år den autoriserede salmebog I Danmark - pege på nogle hovedspor i den musikalske fortolkning af Luthers salmer, som fandt nedslag i Thomissøns salmebog.

Første del af arrangementet foregår i menighedssalen, anden del i kirken, hvor vi vil synge udvalgte Luther-salmer.

Adventsmøde

Mandag den 4. december holdes adventsmøde i Vartov.

Vi begynder i kirken kl. 17 med musik ved organist Inge Bønnerup. Derefter samvær i menighedssalen med sang og musik og med oplæsning ved Ida Jessen. Der vil være en forfriskning og lidt mad. Mødet slutter kl. 19.30.

Adventssammenkomst for børn

Efter gudstjenesten den 3. december i Vartov Kirke afholdes den årlige adventssammenkomst i menighedssalen og præsteboligen for børn, deres forældre og bedsteforældre. Vi spiser boller og æbleskiver, tænder det første lys i adventskransen, laver juledekorationer, synger julesalmer og hører juleevangeliet. Giv gerne et vink hvis I agter at deltage.

Signe Rørdam Thomsen, Mette Vestergaard, Niels Grønkjær

Adresser

Præst: Niels Grønkjær, orlov august-oktober
Løngangstræde 24, 2., 1468 København K, tlf. 33 13 30 31
e-mail: ng@kvvv.dk - hjemmeside: www.kvvv.dk

Københavns Valgmenighed

Formand:
Jens Hestbech
Gl. Kongevej 19, 3. th., 1610 København V
Tlf. 31 90 75 97

Forretningsfører:
Ejvind Lynning
Maglestien 10, 2860 Søborg
Tlf.: 39 69 82 53 / 23 96 86 24
Bank: 1551 - 9028390

Kirketjener:
Rasmus Jensen
Bentzonsvej 8, st.th., 2000 Frederiksberg
Tlf. 22 40 19 37

Organist:
Tom Ernst
Esplanaden 5B, st.tv., 1263 København K
Tlf. 33 12 69 52

Vartov Valgmenighed

Formand:
Vibeke Hein
Kongevejen 467 B, 2840 Holte
Tlf. 20 19 89 90

Forretningsfører:
Kurt Gotfredsen
Opnæsgård 57, 1. th., 2970 Hørsholm
Tlf. 31 95 63 72
Bank: 6194 - 4170277452

Kirketjener:
Agnete Veit
Nørre Allé 75, 7. 829, 2100 København Ø
Tlf. 40 38 55 44

Organist:
Inge Bønnerup
Peter Bangs Vej 153, 1. tv., 2000 Frederiksberg
Tlf. 33 32 68 90

For børnepasning under gudstjenester: Kontakt Signe Rørdam Thomsen på roerdam@hotmail.com

Valgmenighedernes hjemmeside er www.kvvv.dk

Bladets redaktion: Vibeke Hein (ansvarshavende), Lilly Wiberg, Søren Anker-Møller
Forsidevignet: Peter Hentze

Afsender:

Københavns og Vartov
Valgmenigheder
Løngangstræde 24, 2.
1468 København K

Gudstjenester i Vartov Kirke og Immanuelskirken*

Alle gudstjenester til og med 22. oktober ved Mette Marslund.
Herefter er Niels Grønkjær tilbage fra studieorlov

1. oktober

(16. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirkekl. 10.00

8. oktober

(17. søndag efter trinitatis)

Ingen gudstjeneste
De sjællandske valgmenigheders
efterårsmøde i Ubberup

15. oktober

(18. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirkekl. 10.00

Immanuelskirkenkl. 16.00

22. oktober

(19. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirkekl. 10.00

29. oktober

(20. søndag efter trinitatis)

Immanuelskirkenkl. 10.00

Sommertid slutter

5. november

(allehelgen)

Vartov Kirkekl. 10.00

Radiotransmission

12. november

(22. søndag efter trinitatis)

Immanuelskirkenkl. 10.00

Vartov Kirkekl. 16.00

19. november

(23. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirkekl. 10.00

26. november

(sidste søndag i kirkeåret)

Immanuelskirkenkl. 10.00

3. december (advent)

Vartov Kirkekl. 10.00

10. december (2. søndag i advent)

Vartov Kirkekl. 10.00

Immanuelskirkenkl. 16.00

17. december (3. søndag i advent)

Vartov Kirkekl. 10.00

24. december

(4. søndag i advent og juleaften)

Immanuelskirkenkl. 13.30

Vartov Kirkekl. 15.00

25. december (juledag)

Immanuelskirkenkl. 10.00

26. december (anden juledag)

Vartov Kirkekl. 10.00

31. december (julesøndag)

Ingen gudstjeneste

KALENDER

Fredag den 13. oktober

Kulturnat i Vartov Kirke, *se side 6*

Tirsdag den 31. oktober

Reformationsdagen, *se side 6*

Tirsdag den 7. november

Eftermiddagssamtale, *se side 6*

Mandag den 13. november

Menighedsmøde i Vartov, *se side 6*

Mandag den 4. december

Adventsmøde, *se side 7*

~~*Fredag den 13. oktober*~~

Adventssammenkomst for børn, *se side 7*

*Immanuelskirken ligger på Forhåbningssholms Allé 20, Frederiksberg.